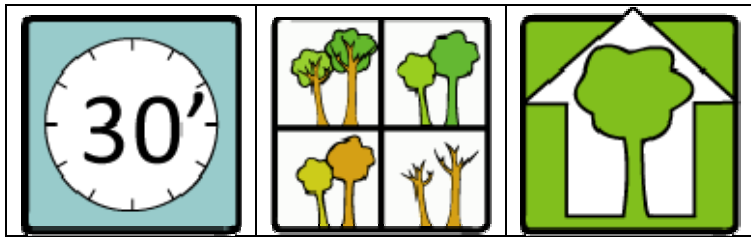

Wat heb jij grote oren?! Filosoferen met kinderen.

Leerdoel:

- Leerlingen kunnen bij organismen kenmerken aangeven die illustreren dat ze aangepast zijn aan hun omgeving.

Samenvatting:

Waarom hebben sommige dieren zo'n grote klauwen? En waarom hebben vissen kieuwen? Aan de hand van kinderliteratuur filosoferen we over de functie van verschillende eigenschappen van dieren.

Uitgewerkte activiteit:

Werkvorm: filosoferen met kinderen en onderwijsleergesprek

Inkleding: een knus leeshoekje, waar we met z'n allen in een kring kunnen zitten.

Materiaal en voorbereiding:

- Leerkracht gaat op zoek naar een passend gedicht of boek over dieren, waarin kenmerken worden beschreven. Hier wordt het voorbeeld van Roodkapje en de boze wolf besproken.

Verloop activiteit:

Inleiding

Elk dier heeft zijn aanpassingen (zowel lichaamskenmerken als gedrag) om voedsel en water te verkrijgen, zich te verdedigen of gevaar te vermijden en een partner te vinden. Sommige dieren zijn beter aangepast dan andere dieren van hun soort, zij hebben dan vaak een betere overlevingskans en kunnen zich voortplanten.

Enkele voorbeelden van kenmerken:

-Amfibieën bewegen zich zowel voort op het land als op het water. Omdat ze aan beide omgevingen zijn aangepast, lijkt hun 'lopen' een beetje op het zwemmen van vissen. Hun poten bevinden zich naast hun lichaam.

-Reptielen bewegen zich enkel op het land voort, hun poten bevinden zich meestal onder hun lichaam bij het voortbewegen, zij bewegen ook veel sneller.

Er zijn dieren die vliegen, er zijn er die zich op het land voortbewegen en er zijn er die zwemmen. Op het land zijn er zoogdiers (die lopen op voeten), teengangers en hoefgangers. Sommige dieren kunnen zich beter wenden dan anderen, omdat ze bijvoorbeeld langere poten hebben. Ze hebben soms een vacht, schubben of veren, een schelp of een huid. Sommigen leggen eieren en andere niet. Er zijn dieren met 2 poten, maar er zijn er ook met 4 of 6 of 8... En dit heel vaak met een reden!

Activiteit

Alle dieren zijn dus op verschillende manieren aangepast aan hun omgeving. Aan de hand van een verhaal, een lied of een gedicht waarin dieren (of mensen) worden beschreven, trachten we verschillende functies te achterhalen.

Voorbeeldfragment:

*'Roodkapje had intussen een massa bloemen verzameld en toen ze er geen één meer dragen kon, dacht ze weer aan grootmoeder en ging naar haar toe. Ze was al verbaasd dat de deur openstond, en toen ze in de kamer kwam, vond ze het er al zo vreemd en ze dacht: "Wat vind ik het hier griezelig en anders ben ik hier zo graag." Ze riep: "Goedemorgen", maar er kwam geen antwoord. Toen ging ze naar 't bed toe en schoof het gordijn opzij: daar lag grootmoeder. Haar muts zat over haar gezicht en ze zag er zo vreemd uit.
"Grootmoeder! Wat hebt u grote oren!"
"Dan ka ik je beter horen!"
"Maar grootmoeder, wat hebt u grote ogen!"
"Dan kan ik je beter zien!"
"Maar grootmoeder, wat hebt u een grote handen!" "Dan kan ik je beter pakken!"
"Maar grootmoeder, wat hebt u een grote tanden!" "Daarmee eet ik je op!" en nauwelijks had de wolf dat gezegd of hij sprong uit 't bed en verslond Roodkapje in één hap.'*

De leerkracht stelt open vragen aan de leerlingen.

Voorbeeldvragen:

- 'Waarom zou de wolf nog zo'n grote oren hebben?'
- 'Waarom zou de wolf zo'n grote ogen hebben?'
- 'Waarom zou de wolf zich vermomd hebben als grootmoeder?'
- 'Vind je het erg dat de hongerige wolf grootmoeder en roodkapje heeft opgegeten?'
- ...

Bij filosoferen met kinderen is het belangrijk dat alle antwoorden plausibel zijn. Laat de kinderen hun fantasie gebruiken, de antwoorden hoeven bij het filosoferen zelf niet realistisch te zijn. Er is trouwens geen eenduidig antwoord. Creëer ook ruimte om hen zelf vragen te laten stellen.

Filosoferen met kinderen streeft een aantal basisvaardigheden na: gedachten en vragen ordenen en verwoorden, begrippen verduidelijken, luisteren naar elkaar, ervaren dat er verschillende meningen zijn, redeneren vanuit de eigen overtuigingen, standpunten argumenteren, veronderstellingen analyseren, kritische en creatieve vaardigheden stimuleren enz.

Na het filosoferen kan de leerkracht de leerinhoud verder opbouwen door meer specifieke vragen te stellen aan de leerlingen.

Daarvoor trachten we de leerlingen eerst wat extra informatie te geven. De leerkracht kan vertellen over het leven van de wolf, prenten tonen of een fragment uit een documentaire laten zien (bijv. Frozen Planet, dieren in nesten).

Enkele voorbeeldvragen:

- 'Waarom zou de wolf, nu we weten waar hij woont en waarvan hij leeft, zo'n grote oren hebben? En zo'n grote ogen en tanden?'
- 'Waarop zou de wolf jagen?' 'Heeft hij hier een speciaal wapen voor?'
- 'Denk je dat wolven soms in groep jagen?' 'Waarom zouden ze dit doen?'
- 'Denk je dat de wolf een intelligent dier is?'
- 'Waarom zou de wolf zo'n dikke vacht hebben?'
- 'Kan je nog een reden bedenken waarom een wolf er precies zo uitziet?' (kenmerk koppelen aan functie)
- 'Vind je het erg dat de wolven samenspannen om andere dieren op te eten?'

Heb je tijd voor een extra oefening?

Waardenontwikkeling:

Je kan het vraaggesprek nog verder opentrekken en ook de situatie in eigen land bij het filosoferen betrekken (actualiteit). Zo kan je de leerlingen vragen of ze het erg vinden dat er vossen in de buurt leven, die kippen en schapen eten. Of vragen wat ze ervan vinden dat er na zoveel jaar opnieuw een wolf is waargenomen in België?

Verwijzing naar werkblaadje: /

Integratie EDO:

We kiezen voor de werkvorm 'filosoferen met kinderen'. Een duurzame samenleving heeft mensen nodig met een visie. Door kinderen te laten filosoferen leren ze kritisch na te denken over de eigen waarden en oordelen. Ze kunnen ervaringen en meningen uitwisselen, nieuwe ideeën opdoen en worden gestimuleerd om iets op een andere manier te bekijken.

Bronnen:

- *Natuuronderwijs inzichtelijk – een basis voor de vakinhouden van natuur, milieu en techniek (Carla Kersbergen en Amito Haarhuis), uitgegeven bij uitgeverij Coutinho, 2006, 2de herziene druk*
- *De vlag en de lading, een publicatie van Ine. Departement Leefmilieu, Natuur en Energie.*

Gelinkte activiteiten en leerdoelen:

- *Dierenpaspoort, tweede graad, levende natuur: Om de kennis over kenmerken van dieren te ordenen en verder uit te bouwen kan je de leerlingen een 'dierenpaspoort' laten maken. Achteraf kunnen de paspoorten geordend worden en de groepen benoemd (zoogdieren, vogels enz...).*